

Barndommens idéhistorie

Berit Waal

Harald Thuen | **Om barnet Oppdragelse, opplæring og omsorg gjennom historien.** *Abstrakt Forlag, 2008.* 323 sider

Bokens tema er b a r n d o m m e n s idéhistorie: hva voksne gjennom historien har tenkt om barn. Forfatteren skriver om utviklingen innenfor oppdragelse, opplæring og omsorg, og beskriver både ideene om det normale og det avvikende barnet. Han har i et elegant grep delt historien i fem bolker: «Det underdanige barnet», om barnet i middelalderen og den førmoderne tid (ca. 500–1500). «Det formbare barnet», om modernitetens gjennombrudd (ca. 1500–1800). «Det beskyttede barnet» (1870–1940). «Det sårbare barnet» (1945–1975), og «Det medvirkende barnet» (1975–2008).

Thuen har valgt å konsentrere seg om to arenaer der barns liv spiller seg ut: familien og institusjoner innenfor opplæring og omsorg. Boken viser hvordan synet på barn og behandling av barn har endret seg. Det gjelder ikke minst behandlingen av de avvikende barna. Barnevernets utvikling er et annet av bokens områder. Veien har gått fra privat veldedighet, gjennom vergeråd og et uorganisert og ukontrollert institusjonstilbud, til det strengt juridisk regulerte barnevernet slik vi kjenner det i dag. Fra velmente paternalistiske og moralske holdninger hos både administrativt personale og dem som arbeider direkte med barna, til den økende forståelse for betydningen av brukermedvirkning i beslutningsprosessen. Forandringene er så store at flere kaller det et paradigmeskifte.

Vi får dessverre ikke vite noe om beslutningsprosessen når det gjelder valg av kilder, eller om konteksten valgene er foretatt i. Heller ikke om hvilke normer og hvilken kultur som har vært styrende for valgene. Boka inneholder en overveldende mengde fakta og beskrivelse av holdninger og posisjoner når det gjelder ideer om barn. Det blir vanskelig for leseren å orientere seg, fordi det er

lite på regimessig bearbeidelse og få layoutgrep. Flere underoverskrifter, sitater eller andre grep kunne hjulpet leseren til å holde fast på kunnskapen som stoffet rommer.

Presentasjonen av viktige personer er forvirrende og usystematisk. Av og til forutsettes det at vi kjenner til personen som omtales, slik at bare navnet nevnes. Noen historiske personer omtales mye, andre lite.

Ord rensket for liv og farge kan lett bli «døde» og hindre interesse og engasjement. Det gjelder dessverre språket i denne boken. Forfatteren viser liten interesse for eget og andres språk, og det er ytterst få sitater, noe som kunne gitt farge til teksten.

Forfatterposisjonen er det store «vid-øyet»: En uangripelig lærd som gir overbevisende dokumentasjon av alle de sidene han har lest. Men boken mangler en faglig presisering og argumenter for valget av tekster. Forfatterens grep blir derfor utydelige.

Det flerstemmige i hver tidsepoke blir underspilt, og mye av kampen og dramatikken i historien forsvinner. Barn kommer ikke til orde, og forskning om barn presenteres også i liten grad. Innholdet blir derfor for abstrakt.

Dette er en bok som burde ha gjennomgått en grundig regimessig bearbeidelse. I sin nåværende form stiller den store krav til leserens evne til å sortere og hente ut kunnskap. Men innholdet gjør at det allikevel kan være bryet verdt.